

Љиљана ЗЕКОВИЋ*

ЕДУКАЦИЈА И КООРДИНАЦИЈА ИЗЛАГАЧКЕ ДЈЕЛАТНОСТИ НА НИВОУ ЦРНЕ ГОРЕ

Сасвим је разумљиво да ћу обје теме: *Едукацију и Координацију излагачке дјелатности у Црној Гори*, обрадити појединачно, мада посматране у ширем контексту, оне имају заједничких проблемских тачака.

У својим дискурсима нећу се ослонити само на идентификовање проблема већ ћу покушати да понудим нека од њихових могућих рјешења.

ЕДУКАЦИЈА

Један од приоритетних програма у области културне дјелатности, на глобалном плану, представљају едукативни програми, који имају за циљ подизање нивоа знања, образовања, откривања, просвјетљења, повезивања, заправо, стварање услова за уздизање социолошко-културолошког квалитета живота на један већи степен и поштовање заједничких добара. Ако поставимо питање гдје смо ми у том свјетском стратешком систему, суочавамо се са поразном сликом. При томе не мислим на школско образовање које има интенцију успона, већ на област која ми је ближа. На едукацију у музејским институцијама, јер не треба занемарити чињеницу да музеји у свијету све више преузимају улогу школа.

За сад је у њима едукација првенствено сведена на вођење по музејима у оквирима туристичке понуде. Међутим, приоритет по конвенцијама Унеска и Уницефа имају двије циљне групе: дјеца и особе са посебним потребама. Оне захтијевају прецизно дефинисане програме у складу са психофизичким профилем учесника, којима треба прићи са изузетном професионалном и људском одговорношћу.

* Љиљана Зековић, историчар умјетности, Народни музеј, Цетиње

Проблем на нивоу Црне Горе је евидентан, и наш основни задатак је да пронађемо могућности да се он превазиђе.

Прије свега, потребно је дјечи, од малих ногу, широм отворити врата музеја и галерија. Како се то ради у развијеним земљама? Навела бих примјер музеја у Шведској: Природњачког, Војног музеја, Скансен, чији су најбројнији посјетиоци дјеца, која дио наставног програма реализују у музејима, или дјеца са родитељима. Умјесто улицама, они шетају кроз музејске просторије које су прилагођене њиховим разноврсним интересовањима и потребама. Овоме доприносе и нестандартне музејске поставке које више личе на сценографске акцесорије у којима су приступачно и провокативно постављени експонати или репродуковане одређене животне ситуације. За овај начин едукације ми нијесмо спремни финансијски, међутим, рјешења треба да налазимо у оквирима наших могућности. Некад новац могу да надомјесте машта и добра воља.

Моја размишљања у том смјеру довела су до мени најприхватљивијег метода едукације и анимирања дјече – игру. Игра је дио човјековог живота, његове потребе за опуштањем и активирањем маште. Она треба да буде полазишна тачка у даљем осмишљавању програма који би добио форму занимљивог кретивног рада. Мислим да управо ликовне умјетности представљају најпригоднији начин образовања и стваралачког активирања дјече.

У том циљу је потребно организовати Клуб дјече љубитеља музеја, направити играонице у којима би се кроз цртање, сликање и вајање најмлађи приближили тајнама свијета умјетности. Електронска ера у којој живимо намеће употребу видео-програма или игрице које би се осмислиле као дио едукативног програма.

Истовремено, дјечу треба образовати кроз пригодна и занимљива предавања из области историје умјетности, стављајући посебан акценат на специфичности црногорске ликовне умјетности. Овакав начин рада захтијевао би тијесну сарадња између историчара умјетности и ликовног ствараоца, који бише заједно отворили пред дјецом нове просторе комплексних исказних и теоријских простора умјетности. Треба, заправо, осмислити један перманентни школски час посвећен умјетности.

Особе са посебним потребама треба достојно увести у музеје. Прије свега, направити стандардна помагала за њихову лакшу комуникацију и сналажење у простору. Приредити им намјенске изложбе које ће имати одређене тактилне и звучне ефекте. Омогућити им да додирну одређене предмете и отворити радионицу у којој би сами вајали и сликали. Овдје бих направила малу дигресију. Наиме, на поклон сам из Музеја Републике Српске у Бањалуци добила керамички тањир који је обликовало слије-

по дијете, а који је урађен са изузетном суптилношћу и маштовитошћу да бих га издвојила чак и у радњи уникатних предмета. Нико од нас заправо не зна какви се потенцијали крију у дјецџ док им не пружимо прилику.

Посматране из данашњег угла наше реалности, ове моје замисли имају утопијску интенцију, међутим са мало воље и истрајности много тога би се постигло.

Едукативни програми би требало да се осмисле и за одрасле особе, посебно данас када је за разумијевања посмодерних тенденција потребно теоријско образовање и вербални систем комуникација. Тако би се избјегли неспоразуми, несхватања и зазирања публике. Када се скине тајни вео са умјетности, она постаје блискија и разумљивија. То је прва карика у ланцу ка анимирању посјетилаца за другачије и сложеније форме ликовног изражавања.

Завршила бих констатацијом да едукативни пројекти, осим образовног аспекта и интелектуалног стимуланса, имају изузетну хуманистичку ноту.

КООРДИНАЦИЈА ИЗЛАГАЧКЕ ДЈЕЛАТНОСТИ У ЦРНОЈ ГОРИ

У оквиру ове теме треба поћи од чињенице да креатори наше културне политике теже да осмисле визију јединственог црногорског културног простора. Ова парадигма аутоматски намеће питање: ко ће бити тај појединац или институција која ће координирати излагачком дјелатношћу музеја и галерија на њеној територији? Је мислим да прије свега треба уважити чињеницу о самосталности и аутономности институција у реализовању плана излагачке дјелатности. Међутим, да би се ријешџ овај проблем координације, треба, прије свега, успоставити ближу комуникацију међу културним институцијама. Сви смо ми у току ликовних дешавања у свом непосредном окружењу, али шта се дешава у другим удаљенијим срединама, за нас представља непознаницу. Узмимо примјер Миодрага Шћепановића, кога смо „открили” након његове међународне награде на Јесењем салону у Паризу. Поставила бих и питање колико ће још талената, након десетљећа њиховог преданог стваралачког рада, остати у сјенци културних центара моћи. Чак и на овом нашем скупу не видим људе из тих средина. Мада смо на малом територијалном простору, ми смо очигледно, нажалост, хиљадама миља удаљени једни од других.

Као прву степенџ комуникације и координације излагачке дјелатности у Црној Гори, видим путујуће изложбе. Можда би требало почети са њима, а касније пронаћи неки виши степен повезивања и сарадње. Потребно је направити једну културну мапу Црне Горе и по њој учртати ко-

ординантне линије које ће се кретати у свим правцима и повезивати музеј и галерију у јединствен ликовно-информатички и едукативни систем.

Полазећи од премисе да је једноставније поћи од појединачног према општем, мислим да би иницијатива требало да потекне од ликовних стваралаца који би осмислили изложбу коју би реализовали широм Црне Горе, и на тај начин успоставили непосредан контакт са публиком различитих интересовања и наклоности.

Мада сам овај дискурс конципирала са дистанце посматрача, и ја сносим дио властите одговорности, поготово што, као и већина, само теоријски идентификујем проблеме.

Предложила бих да се проблеми у црногорској савременој ликовној умјетности, који су тема овог округлог стола, конкретизују и актуелизују до њиховог коначног рјешења. Било би поразно да све остане на нашој старој бољци *кренућии и њосусћиии*.